

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Aleksandrova cesta 67.
OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
IN 80 mm ŠIRINE K 1-50

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja 2 kroni.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K
ZA POL LETA — — — — 40 K
ZA ČETRT LETA — — — — 20 K
ZA 1 MESEC — — — — 7 K

Nedeljivo Prekmurje.

Kda je prišlo na dnévni réd pitanje razdelitve naše države na pokrajine, (vár-megyöve) je seveda bio guč tudi od Prekmurja. Eden táo Prekmurske javnosti, med njimi tudi naš list i „Novine“, smo zavzéli stališče, ka náj ostane celo Prekmurje neraztálano pri Sloveniji; opomniti moremo, ka smo si vsi mislili kak sédež našega okrožja edino Maribor, na Ljubljano smo niti od daleč nej računali.

Med tém so pa „Novine“ napadnole „liberalce“, (med štere računajo tudi naš list) ka prej za svojega haska volo ščéjo razdeliti Prekmurje med Slovenijo i Hrvatsko. Mi smo seveda proti tomi protestirali i dokázali, ka se naš list i tudi demokrátska stránka naj pečála z mislijov na raztálanje Prekmurja. Kda so „Novine“ vidile, ka so nas po krivici obtožile, so kak lojálén nasprotnik to obtožbo nazáj zéle, pri tom so pa konštahirale, ka se za razdelitev Prekmurja potegújejo ništerni hrvatski krogi. Mi smo se na podlági toga, obrnili k pristojnim hrvatskim krogom, gde smo dobili sledéče informácie:

V krogih, šteri pripádajo območji v načrtu stojéče Varaždinske oblásti, se ščista resno obravnáva pitanje, ka bi celi tisti tao Prekmurja, gde prebivlejo Madžári i razven toga slovenske vesnice za linijo Motvarjavci, Turnišče ev. Renkovci—Črenšovci—vse tri Bistrice, pridelili k Varaždinskomi okrožji.

Vzroki? Tej nego rávno dosta, liki so tej telko tehtnejši. Naša ustáva garantira i

tudi najprimitivnejša človeča pravičnost zahteva, ka računamo, naše Madžare za svoje enakoprávne državljáne. Tou se právi, ka njim zagvúšamo njuv kulturni i gospodárski napredek v istoj meri, kak našim lúdem slovanske národnosti. Na zglédi austro-ogrske monarhije smo se navčili, ka politika raznarodovánja i národnoga šovinizma ne doségne konkrétni uspehov, nasprotno, rodi iredento i vodi v propást države. Slovenija indri nema Madžárov, kak 12 jezero v Prekmurji. Tou je pa za edno vékšo gospodársko i kulturno koncepcijo, kak tudi iz lástni skúšenj známo, premalo. Ščémo, ka tudi neslovanski národí v našoj državi naj vidijo v njoj svojo domovino, záto ščémo priključiti madžárski tao Prekmurja k Hrvatskoj, štera má precí Madžárov i njim vsled toga dosta leži zagotovi njuve národne pravice, kak Slovenija, štera niti nema lúdi, ki bi znali dobro slovanski i Madžárski, Hrvatska ji pa má zadosta. Nadale bi naši Madžári na Hrvatskom najšli uprávni sistem, šteri je enáki prejšnjemi madžárskomi i bi se leži privádili našoj državi, kak pod Slovenijov, štera má avstrijski uprávni sistem.

Poleg toga pa večji tao madžárski krájov gravitira gospodársko skoro izključno na Hrvatsko. Trgovina, eksport in import, se vrši izključno v smeri proti Hrvatskoj. Železniške zvéze so dosta ugodnejše, posebno je pa z ozirom na razdalje Varaždin dosta bole na roke, kak Maribor.

S tém, da priključimo madžárski tao Prekmurja k Hrvatskoj, bi doségnoli:

1. Razbremenili bi Slovenijo, štera s

touv pešćicov Madžárov má v vsakom oziri samo nevoló; Hrvátam je pa končno vseedno, či májo nekaj Madžárov več ali menje.

2. Zagotovili, bi našim Madžárom, kak svojim rávnoprávnim državljanom njim pristojéči gospodárski i kulturni razvoj. Či Madžári májo pri nas svoje pravice zagvúšane, se njim odvzeme i zrok nezadovolnosti z našov državov i bodo naši lojálni državljáni. S tém smo prišli v našem programu do točke 3.): Preprečimo madžársko iredento. I poleg toga smo izpunili predpise mirovnih pogodb gledé varstva manjšin i določbe naše ustáve glede tujih národnosti. Tudi slovenske vesnice Prekmurja za zgornjov linijov gospodársko gravitirajo na Hrvatsko, tudi železniške zvéze z Varaždinom so za njé ugodnejše, kak z Mariborom i v interesi občin sámí je, ka se priključijo Hrvatskoj.

To so na vsakši način ozira vredni argumenti za razdelitev Prekmurja, posebno, či konštahiramo, ka je pojm „Prekmurje“ star samo tri leta, pred tém smo pa bilij „Zalamegye“ pa „Vasmegye“.

S tém smo prišli do pitanja: Ali náj važne državopolitične i gospodárske interese, šteri gučijo za priključitev ednoga dela Prekmurja k Hrvatskoj, žrtvújemo tri-letnoj tradiciji Prekmurja, kak eden nerazdrúžene i nerazdrúžlive celote? Mi mislimo, ka se tu čúvstvenost i tradicija more umekniti zahtevam realnoga življenja!

— d' A.

LISTEK.

Právdaša.

Pred okoli pétdesetimi letami sta v ednoj vési poleg Sobote živela dvá bogativa kmeta; bila sta si v botrini i tudi ovači dobriva prijátela. Prijateljstvo med njima je večkrát skálilo tou, ka je eden bio velki huncvut i je drugoga večkrát rad zosekejrao.

Ednok sta teva dvá, Števan i Franc sedela v oštariji i sta po politraj srkala vinsko kaplico. Kda je trbelo pláčati, je ná vsakšega prišlo 20 krajcarov, to je dvá seksara. Te je Franc pravo: »Jes nemam prisej pejnéz, Števan, ti pláčaj za obá i ti ges vútro nezáj dam. Števan je pravo: »Dobro, ges pláčam za obá, liki samo tak, či mi dvá seksara gveraš! »Dobro, dobro« je pravo Franc »vej pa ges za dvá seksara dónok nemo šmucig«! Števan je natou za obá pláčao.

Drúgi dén sta se najšla i je Števan proso Franca, náj njemi gvera včerašnjiva dvá seksara; Franc pa kak huncvut i špajsar je pravo, ka ga

nej trbej včasi drúgi dén terjati, vej pa on kak bogat kmet za dve seksaró volo ne odbeži; pa ti ovači ne pláčá, záto ka je on, kakti Števan tuj poleg púo i je nej Franci pláčao liki sebi. Števan je pa nej razmo špajsa i je šou na tou k rihtari i je tam tožo Franca, ka njemi nešče gverati posojeniva dvá seksara. Zaj je pa Franca srám grátalo i na just nej šteo gverati svojega dugá. Števan si je pa mislo: »Ne boš me za norca meo, drági boter, na just ti ne šenkam tej dvajsti krajcarov« i je Franca prek dao fiškálíši.

Svedoki so potrdili, ka je Franc obečao pláčati v právdi stojéčiva dvá seksara, Franc je pa apelejrao i kda je že v vsej inštancaj bio obsojen, pa li nej šteo pláčati; prej ka na just nej!

Kda zlépa nej pláčao, so njemi napravili žakucijo; šume i stroškov je bilo 17 rajnški i 20 krajcarov.

Žakucija njemi zéla edno lejpo mládo kravo zavolo dve seksaró — vnogím v dober návuk.

Pa je bio toga fiškáli kriv? Na nikšo formo nej! Što pa? Tisti právdaški: ka prej »Na just nej!«

Ch. d' A.

Deca deci!

Pozlv šolski mladini za pomoč stradajoči ruski deci.

Kadar pridete iz šole domov, vam pripravi mati toplo kosilo, da utešite lačni želodec. Kadar se v šole prostem času naigrate in utrudite od vesele zabave, prožite materi roko, da vam odreže kos kruha, pridene morda še eno jabolko ali sladko hruško. Preden greste spat, dobite toplo večerjo in zjutraj, predno se opravite v šolo, vas čaka tečen zajutrek.

Toda pomislite, da bi se vam zgodilo sledeče: prišli bi lačni iz šole domov in bi gledali okolo, kje je kosilo, pa bi vam dejala mama: »Nimam moke, ne masti, ne krompirja, da bi Vam lahko pripravila kosilo. Lačen moraš ostati! In prav tako Vam bi govorila za večerjo, malico, zajutrek. Kaj bi vi počeli? Debele solze bi se Vam vsule po licih, a solze bi Vas ne nasitile. Lačni bi bili še vedno. Šli morda k sosedom in bi prosili, da vam podarijo kruha. Ali če bi Vas sosedge napodili, pomislite, kako bridko bi bilo to. Toda če bi sosedge odprli svoje omare in škrinje

Davek na poslovni promet.

Po uredbi z dne 27. 6. 1921 (Uradni list 131. 1921) veljajo za davek na poslovni promet od 1. 10. 1921 dalje nove določbe, v smislu teh je davku zavezan ves promet stvari in osebnih storitev proti odškodnini, izvršen v državi z namenom pridobivanja dohodkov, ako ga izvršujejo pravne in fizične osebe v obsegu svojega glavnega pomožnega in postranskega posla (poklica) promet stvari, pa ako presega odškodnina 20.000 K v smislu čl. 4 te uredbe tudi tedaj kadar je opravljen v državi od drugih pravnih in fizičnih oseb, ne glede na njihov poklic.

Za stvari v smislu te uredbe se smatrajo vse premičnine, vse stvari spojene z nepremičninami, kolikor se prodajajo ločeno, bodisi tudi predno se ločijo listine s katerimi se pridobiva lastninska pravica do premičnin (razkladnice) opremni listi potem zastavni listi in druge listnine, ki dajejo zastavno pravico na premičninah, nadalje pravice, ki so predmet pravnega prometa ter predstavljajo ekonomske dobrine, kakor n. pr. avtorske pravice do žigov, vzorcev itd. in osebne pravice: koncesije, obrtna dovolila, itd. razen vseh pravic do nepremičnin.

Davčna obveznost nastane, ko se izvrši plačilo za kupljene stvari, ali izvršene storitve. Davek znaša 1% vsote prejete za odškodnino. Poleg tega predvideva uredba za promet stvari in storitve na drobno, ki ga samostojno opravljajo ribiči, poulični prodajalci, mesarji, fižakeristi in enovprežniki, odnosno vozniki z enim ali največ z dvema konjema, nosači ali težaki in podobni, pavšalno obdačenje.

Tega davka ne plačujejo kmetovalci glede prometa svojih lastnih proizvodov vseh strok kmetijstva.

Davka prost je tudi promet proizvodov hišne industrije v kolikor se bavijo z njimi izključno rodbinski člani brez pomočnikov, in promet malih obrtnikov, ki ga opravljajo poklicno z največ dvema stalnima pomočnikoma ali uslužbencema.

Kot mali obrtniki so oproščeni le oni, ki se bavijo samo s popravili — izdelujejo in predelujejo blago pa samo po naročilu — vendar brez pretežnega sodelovanja kapitala (stalnega in obrtnega), t. j. če temelji promet v glavnem na delavni moči, odnosno neposrednem uveljavljanju obrtniškega znanja, in če so pred vsem izpolnjeni pogoji glede števila pomočnikov in učencev.

Knjigo opravljenega prometa po »A« morajo voditi vsa ona podjetja in vsi oni obrati, ki so po zakonu vezani voditi poslovne knjige, kakor tudi vsa ona podjetja in vsi oni obrati, katerih letni promet je v preteklem davčnem letu presegal 1 milijon krôn, torej vse protokolirane firme, družbe zavezano javnemu polaganju računov, in družbe z omejeno zavezo, končno podjetja in obrati katerih promet je presegal gorenjo mejo. Knjigo opravljenega prometa po obrazcu a) vodijo vsa ostala podjetja in vsi ostali obrati kakor tudi vsi prosti poklici.

Pavšalno se obdačuje za sedaj samo promet s črnim in rjavim premogom in lignitom, potem promet na podstavi lova in ribje lovi in ves promet ostalih davku zavezanih stvari in storitev na drobno. Razen tega se pavšalno obdačujejo tudi vsa ona podjetja, vsi oni obrati in prosti poklici, katerih letni promet ne presega 40.000 K.

V knjigo morajo davčni zavezanci vpisovati dnevno ob sklepu poslovanja vsote odškodnine prejetih v gotovini za opravljeni promet. T. j. prejeta plačila za opravljene prodaje ali izvršene storitve. Iz tiskovine »A« je razvidno, kako je knjižiti odškodnine za promet, opravljen na kredit; oba vzorca »A« in a) vsebujeta pa še poseben razporedel za promet z državo in navodilo kako je knjižiti predmet in vrednost predmeta, ki ga vzame lastnik iz obrata za svojo osebo in domačo porabo.

Na koncu vsakega trimesečja, torej prvič 31. decembra 1921 morajo davčni zavezanci knjige zaključiti od skupnega prejema preračunati po čl. 6 pravilnika 1%, ter preračunani znesek oddati kot davek na poslovni promet brez vsakega poziva najkasneje v 30 dneh davčnemu uradu s kuponom, ki se nahaja pri knjigi opravljenega prometa.

Zgoraj omenjeni pavšalno obdačeni morejo na individualen poziv davčnega oblastva vložiti prijave po vzorcu b) navesti vsoto letnega prometa, izvršenega v predidajočem letu ter plačevati četrt letno davek na Poslovni promet, krošnjariji in drugi obvezanci z obrtnim dovoljenjem za eno leto ali krajšo dobo plačujejo davek na podlagi prijave, b) za celo leto odnosno za del leta v naprej obenem s plačilom ostalega neposrednega davka, osebe pa ki so izvršile le slučajni promet stvari proti odškodnini, ki presega 20.000 K (čl. 4 zadnji odstavek) morajo v 14 dneh prijaviti vsak tak primer s prijavo po vzorcu b) in plačati 1%-ni davek.

Ob zaključku leta se potom javnega razglašja pozoveje vsi davčni zavezanci, ki vodijo knjigo opravljenega prometa po vzorcu »A« oziroma a) da predložijo prijave po vzorcu »B«.

Davčna oblastva bodo na podlagi teh prijav in uradnih poizvedb ugotovila končni predpis davka in odredila ali odpis med letom preveč plačanega davka, ali pa naknadni predpis davka, kateri se bo davčnim zavezancem naznanil s posebnim plačilnim nalogom po vzorcu v).

Tiskovine vzorcev A, a) in b) se dobivajo pri davčnih uradih, razpečevalcih kolkov in trafikantih, pol pole stane 4 krone.

Davčna oblast si je pridržala pravico do davčne kontrole. Kazenske odredbe so silno ostre. Riziko je torej preveliko, da bi se splačalo manipulirati z nepravilnimi napovedbami. Prodajalca itak ne zadene davek, ker ga lahko vkalkulira v prodajno ceno. Vrh tega tvori vplačilo davka na poslovni promet režijsko, torej neobdačljivo postavko pri odmeri neposrednih davkov. Pri ugotovitvi dohodnine in posebne pridobnine sme torej davčna stranka izdatek na prometnem davku odbiti. Na davek na poslovni promet se ne plačujejo nikaki državni pribitki ali autonomne doklade. Tudi invalidskega davka se od prometnega davka ne plačuje. Ako stranka zamudi plačilne roke za ta davek, plača zamudne obresti. A tudi drugi eksekutivni predpisi, ki veljajo za neposredne davke, je uporabiti pri izterjavi prometnega davka.

NOVICE

Prošnja.

Društvo Dijaška kuhinja v M. Soboti, katerega namen je, da preskrbuje ubogim in pridnim dijakom državne gimnazije v Murski Soboti potrebno hrano, stanovanje, učne knjige in učila ter druge podpore, stoji v šolskem letu 1921/22. pred nalogo, ki je neprimerno težja kot lani. Število dijakov državne gimnazije v Murski Soboti je narastlo v tem šolskem letu od 70 na 125; od teh je samo 12 rojenih izven Prekmurja, vsi ostali so doma v Prekmurju. Toda le neznatno je število takšnih prekmurskih dijakov, ki si zamorejo kupiti sami šolske knjige, brez katerih ni mogoč reden pouk. Zato je moralo kupiti društvo Dijaška kuhinja veliki večini prekmurskih dijakov državne gimnazije v Murski Soboti po dve do tri učne knjige, mnogi prekmurski dijaki pa imajo vse učne knjige, pa tudi zvezke in druge učila od „Dijaške kuhinje“. Tudi število onih prekmurskih dijakov, ki so nujno potrebni hrane, obleke in denarne podpore, je od lani na letos jako poskočilo. Za te dijake državne gimnazije v M. Soboti pa podpisano društvo radi nezadostnih sredstev, ki so ji na razpolago, ni moglo letos še ničesar storiti.

Zato se obrača odbor društva „Dijaške kuhinje“ v Murski Soboti do vseh prijateljev in dobrotnikov učeče se mladine, da bi s svojimi denarnimi in drugimi prispevki priskočili društvu na pomoč in omogočili, da bo moglo društvo o božiču oziroma novem letu obdarovati saj najubožnejše in najvrednejše dijake državne gimnazije v Murski Soboti z najnujnejšimi stvarmi. — Odbor društva „Dijaška kuhinja“ v Murski Soboti, državna gimnazija.

Premestitev. Vrloga g. Levca sodnika smo zgubili. Premeščeni so v Konjice.

Ljudsko glasovanje v Šoproni bode, kak se čuje odloženo od 14. decembra na kasnejši čas.

in bi Vam dali kruha in mleka, kako bi nam bilo to všeč!

Ali hvala Bogu, ni treba stradati, ni vam treba prositi pomoči pri sosedih. Vsega imate dovolj! Vsak dan se lahko najeste do sitega; poleg tega imate toplo obleko, imate prijazen dom!

Ali daleč od nas, v naši zaščitnici veliki Rusiji, je na milijone otrok, ki so dan na dan lačni in lačni, tako da umirajo od lakote, ki v hudi zimi, kakršna je v Rusiji, zmrzujejo, ker jih ne ščiti topla obleka, ker morajo prebivati v mrzlih neprijaznih hišah. Oni begajo premraženi po zasneženih poljih in gozdih velike Rusije. Strahotno je njihovo življenje. Pomislite na nje in na se! Ko sedate vi k kosilu in večerji v topli sobi, se potikajo oni po polju in gozdu kak preplašeni zajci, da si poiščejo izpod snega nekaj za hrano, ko begate vi spat, se stiskajo oni pod visokim drevjem in se zarivajo v grmovje, kjer prenočujejo; ko vi zajtrkujete in odpravljate v šolo se oni zopet napravljajo bosi in na pol nagi dalje in dalje, da poiščejo podstrejša. Pomislite le, da bi zadela vas takšna usoda!

Deca! Glas o stradajoči in zmrzujoči ruski deci gre po vsem soetu, je prišel do vseh otrok,

ki so srečni, da jim ničesar ne manjka in ti otroci so ravnali, kakor bi ravnali dobri sosede z Vami, ko bi jih prosili kruha. Dali so ruski deci, kolikor so zmogli. Vaši mali sodržavljeni v Srbiji in na Hrvaškem, v Vojvodini in Dalmaciji v Bosni in Hercegovini so se dvignili in pričeli nabirati za svoje brate v Rusiji. A ne le ti. Vsa deca po Ameriki, Angliji, Franciji, Italiji, Nemčiji in po vseh ostalih državah širnega sveta zbira za rusko deco, izpolnjujoč z dejanji besede našega Izveličarja, ki je dejal: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«.

In ti slovenska deca? Ali hočeš zaostati v ljubezni do svojega bližnjega za otroci ostalega sveta? O poznam tvojo dobrosrčnost in usmiljenost, poznam tvoje sočustvanje s trpečimi, zato te pozivam, da stopaš tudi ti v krog onih, ki pomagajo ruski deci.

Prosi svoje starše da darujejo ruski deci vsaj 1 dinar, ki ga boste izročili v šoli, tedaj sem prepričan, da ne bo zaostajal dar slovenske dece za darovi drugih.

Slovenska deca, pomagaj ubogi ruski deci, pomagaj onim ki trpe po nedolžnem lakoto in mraz!

Imenovanje. Za sodnega nadoficijala v M. Soboti je imenovan g. Anton Novak, za oficijala g. Štefan Gomboši, za voditelja zemlj. knjige g. Desiderij Nesmenji, za kanclista g. Franc Bokalič in g. Leopold Šter, za sodnega predstojnika v M. Soboti je imenovan g. dr. Franc Kouča iz Gornje Radgone.

Rojstni dan našega kralja Aleksandra de 17. t. m.

Iz Belgráda glásijo. Ministrski predsedik Pašič je v Soboto dopogné vóposlújno bivšega predsednika magyarske republike Károlyi Mihaela, šteri se je Pašiči zahválo za jugoslovánsko gostolúbje.

Aleluja, aleluja! Telegram za telegramom naznája goristanenje i prihod velkoga proroka grofa Lászlója Szápáry-ja v M. Soboti. Srca vsej slúžbenikov v grádi drgečejo od veselja i z naglostjo se pripravljajo na sprejem velkoga moža. V grádi je vse zmešano. Slúžbeniki vsakšemi s trepetajočim srcem šepetajo: »Excelenca grof pridejo«. Že je preskrbljena za njega kuharica, njegova nájzvestejša i nájpenosnejša, nači pa vsem prebiválcem v grádi strah i groza. Njen mož, šteri je dao o priliki demonstracij duška svojoj strásti s pozdignjenim glásom pripovedáva, da pride gnes mož »Excelence«, šteri je z ministersktn predsednikom Pašičem »per du«, pa se pašči počistiti kupice, v štere do vlevali Kristušove skuzé. Gizdáva grádska gospodičina pa se náglo vči Francozki, ka de »Excelenco« v francoščini zabávala. Prekmurci veselje se!

Bombni átentát so napravili na japonskoga min. predsednika barona Nakahasi.

Petdinarski penezi se v časi 3 mesecov vzemejo iz prometa záto ka je ugotovljeno, ka je 12 féle fazifikátov med njimi, tej bankovcov je v prometi za 250 mil. dinarov,

Silvestrov večér. Stárodávna náváda je, ka počákamo polnoči, gda merjé stáro leto i se rodi novo; ka v tom čakánji naj nišče ne zaspi, prirédi Národna Čitalnica v Murški Soboti v vsej prostoraj hotela Dobrai »Silvestrov večér« s plesom, šaljivov poštov i serpentinskih vojnov. — Pozovémo k obilnoj udeležbi, zlásti domačini bi v interesi nás vsej že ednok lejko končali svojo pasívno resistenco i bi se udeležili vsej prireditve kak svojí lástni. Naj se ednok konča nasprotstvo i se začúje Božična Blagovest: »Mir ljudem na zemli!«

Obrtno nadaljevalna šola; pouk se začne po novom leti. Vpišúvanje vsakši dén od 8 do 12. vóre v polgárskoj šoli. Vsi inašje se moro priglásiti.

Koncert v kavarni Boroš v nedeljo, dne 18. decembra zvečer.

Občni zbor. Dne 7. 1. 1922. ob pol 8 uri zvečer se vrši v prostorih hotela »Dobrai« 2. rédni občni zbor telovadnega društva »Sokol« v M. Soboti. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev novega odbora. 3. Spomenik za vojake, padle za osvobojenje Prekmurja. 4. Slučajnosti.

Telovadba za člane se vrši od sedaj naprej do preklica vsaki torek in četrtek ob pol 8 zvečer v telovadnici meščanske šole. Zdravo!

Goljufija. Pred tuk. okr. sodiščem je bil obsojen radi goljufije na 3 meseca zápora Ludvik Domjan iz Brezovec; on je namreč kupoval za mesarja Fr. Gonda v M. Soboti živino in ga pri tem goljufal. Domjan je prijavo apelacijo. Sodbo druge instance bomo poročali.

Tolvajija. Nešterni kroški pojbe so jáko dobri lovci, kda trbé záyce krásti. Orožniki so prišli na sled i so 13 pojbov iz Kroga zavolo tolvajije divjačine gorglásili. Kak je obsodijo i ka se fčini z njimi, to mo ešče pisali. Pokati je fejst, ali kda človeka samoga poknejo, to je pa že vrág!

G. Lendava. V gostilni Maršek se je nabralo 120—K za Jugoslov. Matico. — V eno-razredni šoli Vidonci je nabrala šolska deca 64.40 K za Jugoslov. Matico v mesecu november. Hvala darovateljem.

Darovi Jugoslovenski Matici. Gdč. Vida Korošec iz Šulincev poslala nabirano polo z 280 K; g. Andrej Varga, učitelj Gornji Petrovci 40 K; Vincenc mlinar iz Čentibe nbiralno polo z 256 K; Melhior Ranteš, nadučitelj iz Kapce, 24 K; Mira Čučkova, učiteljica Predanovci 318 K; Šolsko vodstvo Trnje 117.20 K; Gdč. Anica Bostele nabrala v veseli družbi 56 K; g. Ciril M. Klanjšček komandir žand. stanice v Gerlincih poslal nabiralno polo z 152 K; Iz Dolnje Lendave prejeli od tri neimenitvanih 20 K; G. Leopold Kolarš, nadučitelj iz Pertoč 40 K; g. Fr. Preininger nadučitelj izročil nabiralno polo s 176 K. Vsem plemenitim darovalcem iskrena hvala. (Dalje prih.)

Razglas. Začasni zakon o trošarini, taksah in pristojbinah določa v tarifni postavki 236, da se mora za vsako igro kart in domin za igranje plačati takso 15 din. Ker pa je prodaja igralnih kart in domin podvržena dohodarstveni kontroli, se v smislu čl. 83 točki 24 in 25 taksnega in pristojbinskega pravilnika in § 10 zakona z dne 15. 4. 1881 državni zakonik šte. 43 opozarjajo vsi prodajalci kart in domin v izogib eventualni kazni, da v kolikor tega še niso storili, prijavijo prodajo teh predmetov finančnemu ravnateljstvu v Mariboru.

Nega tobáka? Čúli smo od edno pár ljudi, da nega tobáka za pipo. Mi pa znamo za strašno dosta tobáka in sicer v glávnoj trafiki »Čeh in Gašpár«. Zakaj neidete tá po njega? Tam se dobi kelko ga što šče meti. Za pár dni pride znova eden vagon; pa se ešče starate?

Dopisi.

Dolnja Lendava. Državna osnovna šola je priredila dne 5. dec. v dvorani »Hotel Krona« Miklavža. Popoldne ob 15. uri so uprizorili učenci drž. osn. in drž. mešč. šole pod vodstvom učitelja Mirko Klanjščeka in učiteljice Ivanke Runove igro »Čista veste«, ki je uspela nad vse pričakovanje. Obema priznanje za njih tud. Po igri je nastopil Miklavž, ki je bil za prekmurske maličke nekaj novega. Bili so vsi učenci obdarovani. Dvorana je bila nabito polna. Med udeleženci je bilo tudi veliko število odrastlih, znak, da je veliko zanimanje za staroslovenske običaje, ki se bodo polagoma zopet upeljali. Vsem, ko so sodelovali, posebno pa darovalcem prispevkov, srčna hvala!

Gornja Lendava. V Gornjih Slaveč, v tej majhni fari imajo že nove lepe zvonove, ki so jih žegnali dne 4. dec. 1921. a v Gornji Lendavi v toj veliki bogati fari še ni slišati o ničem Pobiralo se je že v cerkvi za zvonove, za razširitev cerkve a ko so komunisti prišli je vse zaspalo. Sedaj imamo majhno cerkev ter eden počen zvon. Toraj kaj je? V prešnjih časih so dobivali siromaki od milodarov kupleni kruh; a tega danes ni, kljub vseh darov. Kje je denar?! Naša bogata fara ima župnika in kaplana. Cerkevna zemlja je tako velika, da bi lahko hranila ne 2 človeka temveč 20 ljudi. A kljub temu je naš g. kaplan prisiljen živeti jako bedno. Sklepati je da on ne vleče hasek iz te zemlje, temveč samo župnik. Ka je to?

Meje. Akoravno so meje že iz Pariza sem potrjene, širijo in strašijo okoli ljudi jako laskove novice. Ljudstvo iz Budašine pa dol do Cankove oznemirjajo nemški hujškači in pravijo, v Parizu so sklenili, da vse občine na tej meji spadajo k Austriji ter meja bode potok ki pride iz Kuzme ter teče skozi Slaveče, Motovilce, Cankova. Ljudstvo je jako zbegano kajti bole se počutijo pri nas nego kje drugod. Sedaj pa pridejo taki hujškači ter vznemirjajo ljudi in napravi ljudstvo še bolj nezaupljivo kakor že itak je. Ta hujškače treba djati pod ključ.

ŠOLSTVO.

Imenovanje. Madon Olga za učiteljico v Gančanih, Aničič Josip za voditelja v Hotizo, Kukovčeva Terezija za učiteljico v Gerlincih, Bratinova Terezija za učiteljico v Murški Soboti.

Pečarovci, podpora za občinsko šolo. Višji šolski svet na predlog šolskega oddelka v Murški Soboti je nakazal za občinsko šolo v Pečarovcih kot izredno podporo petnajstisoč kron.

Zborovanje okr. učit. društva za Prekmurje se je vršilo dne 3. dec. t. l. v M. Soboti. Kljub temu, da je pritisnila mrzla zima in je zapal visok sneg, se je zbralo precejšnje število članov in to tudi iz zelo oddaljenih krajev. Predsednik tov. Požegar je pozdravil navzoče in čestital tovarišem, ki so napravili izpit v Mariboru in Ljubljani. Nato je govoril o ljudskih vseučiliščih, ki so se ustanovila po nekaterih mestih v Sloveniji. Tudi mi lahko ustanovimo ljudska vseučilišča po vaseh, seveda ne v tem pomenu besede. Naše vseučilišče bodi nekako izobraževališče za prosto ljudstvo, kjer se mu lahko razjasni ta in oni pojav iz vsakdanjega življenja, ki si ga ljudje v svoji nerazsodnosti tolmačijo čisto drugače in toraj napačno. Učitelj zna in ve, kako ukaželjni so ljudje, kako jim je treba v marsičem pojasniti in v navadnem razgovoru z njimi jim je lahko dober svetovalec in voditelj. Lepo doneča je beseda ujedinenja, toda kdo jo prav razume ali bolje rečeno dejansko upošteva. Bojuj se proti egoizmu! Delaj med ljudstvom, da izginejo zopet tisočere napake, ki jih je prinesla in zapustila med narodom nesrečna vojna. Srčne izobrazbe primanjkuje ljudem. Kdo se zmeni danes za ubožca, vse le iztega svoje prste po nesrečnem mamonu, po uživanju, razkošju. Tu je polje, kjer naj učitelj zastavi svoje sposobnosti in moči, in delal bo za ujedinenje med človekom kot takim in tako vršil delo velike važnosti: ujedinenje narodov.

Lepe so bile besede tov. Požegarja, ki je še vedno, dasiravno dolgoletni trpin v učiteljski službi, ostal tako idealen in vnet delavec med narodom. Tovariši posnemajmo ga!

Učiteljstvo je pridno poseglo po blokiih za učiteljski konvikt, nekateri bloki so se že na zborovanju razpečali.

Ko so se uredile še nekatere stanovske zadeve seje zborovanje zaključilo. Prihodnje zborovanje se vrši 14. januarja 1925. Ker so takrat na redu važne točke, med tem tudi volitev odbornikov, naj se vsak član sigurno udeleži!

POLITIČNI PREGLED.

Jugoslávija. Vládna kriza ešče nej rešena, nova vláda ešče nej imenovana. Splošno se misli, ka do razpisane volitve. — Med našov državov i Nemčijov je podpisana trgovinska pogodba, štera stopi v veljavo včas, kak jo ratificirata oba parlamenta.

V Rumuniji sta se odpovedala minister zunanji zadev i minister za pravosodje. Mislijo, ka zatogavolo odstopi cela vláda i Take Jonesku sestávi novo.

Na Madžárskom močno delajo proti Horthy-ji. Pričakuje se, ka v krátkom časi bukne krvávi »krščanski kurzuš« i pride na vládo poštena demokratična vláda.

V Nemčiji so zavolo drágoče i lakote novi nemiri. Soldačija nastople proti rédkrščím.

GOSPODARSTVO.

Zadružništvo i kmetijstvo.

Dostakrát se čúje, ka je naš slovenski kmet — tú ne mislimo veleposestnikov — v vnogi delaj vnogo zaostao, ka je stárokopiten i ka je naše kmetijstvo ešče jáko zanemárjeno, tak, ka se z dobro navčenimi francuskimi, nemškimi, angleškimi, češkimi i dánskimi kmetami niti od daleč ne dá priglijávati.

O tom i o vzrokaj toga se nemo štukali, istina je samo tou, ka so kmetovje zgoraj načteti držav dosta naprednejši i zatogavolo tudi bogatejši od našega; rávnotak je tudi istina, ka se tou nej zgodilo sámoposebi, ka je tou nej spadnolo z nébe, liki je trbelo vnogetnoga čednoga i trüda-punoga dela, ka so prišli do tej jáko lejpi uspehov. Pred 50 letami je kmet zgoranačteti dežel bio na tisto, ali pa ešče na božnejšoj stubi, kak je zdaj naš: Tudi tam je pred 50 letami bio kmet nešolani, sirmák, zapuščeni i dolglédani.

Gnesdén je pa tou ščista nači; gnes kmeta nemajo več v rokaj banke i güleži, šteri so bilij za kmeta nájkvša nesreča. Gnesdén njemi zemla rodi bogato, v štalaj má lejpo i dobičkanosno živino, lejpe zidane hiše i krasne štale, kmet sám je vövučeni, poštvani i zadovolen.

Poleg splošne i ekstra ešče kmetijske izšolanosti je vse tou največ zaslugi kmetijski zadrug. Kmetijske zadrug, štere so se začnole v začetki druge polovice pretekloga stoletja so bilé tisti činiteo, šteri je rešo kmeta iz škraplov bank i drugi odiravcov.

Prve kmetске zadrug je nepravo Nemec Fridrik Rajfajzen l. 1849. je bila v njegovom kráji Flammersfeld velka lakota. Rajfajzen je pozvao kmete vküp i je združo v zadrugo, štera je küpüvala melo na velko i pekla krüj, šteroga je odávala za polovico falej, kak trgovci i je s tém rešila občino sirmaštva, v štero so jo spravili lakomni trgovci.

V drugoj občini, kama je büo Rajfajzen premeščeni kak občinski naželnik (držávni čestnik), je bilou rávno naopak; tá občina je pa bila jáko bogata na pridelkaj, pa so se vsi trgovci dogučali, ka so küpüvali za polovico falej, kak so v drugoj občini odávali. Rajfajzen je ustanovo tudi tü zadrugu, štera je küpüvala za tretjino dragše kak trgovci i v drugoj občini odávala za tretjino falej i tak nej bio prikrájšani niti tisti nej, šteri je odao, pa tudi ov nej, šteri je küpo.

Tak je ustanovo vékše število zadrug, štere je na tou združo v zadrüžno zvézo. In gnesdén je v Nemčiji 14.000 kmetijski zadrug i zaslugi tej je ka je nemški kmet izobražen, bogat i zadovolen.

Na Danskom je bio kmetiski stan, šteri tvori tam, rávno tak kak pri nas, tri firtale vsega prebivalstva, pred 50 letami ešče bole sirmaški i neizšolani, kak pri nas. Na ednom plügi je pridelao 2—3 metre zrnja, zaj pa pridelao 20. In komi se má za tou zaváliti? V prvom rédi zadrugam. Národní prvoboriteli so vpelali Rajfajznove zadrug, štere so se jáko hitro razširile, tak ka se vrši gnesdén vsa poljedelska trgovina i tudi večina produkcije na zadrüžnoj podlági. Danci so svoje zadrug tak izpopunili, ka tvori ta organizácija samostojno gospodársko državó v političnoj držávi. Posebno so v Danskoj razvite mlekarске in živino-rejske zadrug.

Značilno je, da se iz pokrajin kjer so vnoge kmetijske zadrug, židovski element vöseli.

Tak se je delalo na Danskom, v Franciji, Nemčiji in indri, to je vsešiom ge so bilé národne držáve, štere so dalé ljudstvi svobodo i je podpirale v gospodárskom napredki.

Tudi pri nas se je pred 20 letami začnola širiti zadrüžna miseo, toda Madžári in Nemci so se bojali nošega gospodárskoga razvoja i so zadrugam delali vseféle neprilike, tak ka smo gnesdén za drugimi národi jáko zaostali.

Gnes je v našoj držávi okoli 3500 zadrug. Tou je lepo število, pa niti od daleč ne zadostuje. Zatogavolo more biti dužnost vsej prijátelov národa, da njemi pomagajo pri snovanji lástne gospodárske zadrüžne organizácije, štera edina dávle našemi sirmaškomi kmetiskomi stáni možnost, ka se gospodársko osamosvoji i stopa — neodvisen — bogšim i lepšim časom nasproti.

Pošta uredništva.

Kocet Ivan. Z ozirom na ton Vašega dopisa nismo mogli priobčiti. Upamo, da zato ostánemo prijátelje. Drugikrat dobrodošli!

A. P. Škofja Loka. List smo odposlali danim naslovom, dopisa pa žalibože ne moremo priobčiti.

M. S. V. Vaš dopis o pomožnih učiteljih je zelo dober; toda stvar je detailna in kot taka spada v strokovni list, ki bo to dobro temo gotovo hvaležno sprejel.

Peter Domačin. Hvala! Listek prepozno došel, priobčimo drugoč!

Tü so že

zimski dnévi, da čas mámo v hiži sedeti i novine čteti. Ali kakše novine naj čtémo?? Samo takše, štere se za nás brigajo i mi je pa nájbole razmimo.

To je Prekmurski Glásnik!

Dražbeni oklic.

Občinskega lovišča v Krogu dne 31. decembra 1921 ob 1. uri pri podpisnem občinskem uradu v Krogu se vrši zakupna dražba občinskega lovišča, katero obsega 590 katastralski oralov, s pričetkom dne 31. januarja 1922 na prihodnji 3 let.

Najmanjši ponudek zaša 1000 kron. Krog, dne 1. decembra 1921.

Bejek Anton
župan.

GVANT in OBÜTEV
se zamenja za živila. Adres pri upravi Prekmurskoga Glasnika.

Iščem edno sobo
v Murški Soboti. Pláčam dobro. Naslov v upravi lista pod „Soba“.

RAZGLAS

Na veleposestvu Szapáry v Murški Soboti, proda se potom pismene ofertne licitacije 250 komadov približno 500 m³ prvovrstnega še stoječega hrastovega porabnega lesa, kateri se izdela po dogovoru.

Po sprejemu oferte se vloži 10% varščina v višini celokupne vsote.

Interesenti se vabijo, da vlože pravilno sestavljene in kolekovane ponudbe do 31. decembra 1921 opoldne pri podpisani upravi, kjer so tudi natančnejši pogoji na razpolago.

Drž. uprava
veleposestva Szapáry
v M. Soboti, dne 8. XII. 1921.

Küpm 2 krmlenivi svinji,
žmetnivi 100--120 kg. Nadale 2 debelivi goski i 2 purána. Naslov v upravnistvi Prekm. Glasnika.

KLAVIR

odam v M. Soboti. Cena 20 jezero dinarov. — Adres v upravnistvi „Prekmurskoga Glasnika“.

TRÜGE

(škrinje) za mrtve v vsákoj velikosti in vse mrtvaške potrebščine se dobijo pri
ALBIN SAGADINI
v Beltinci.

Prekmurski Glasnik naj ne manjka v nobeni hiši v Prekmurju.

PREKMURSKA POSOJILNICA

Vödávle peneze po najnižji interešni meri. Za notri dáne peneze plačuje najvékši intereš. Najbogša prilika za šparanje!

registrovana zadruga z omejeno zavezo
v MURSKI SOBOTI.